

Широкий спектр редакційно-видавничої діяльності професора В.М.Половця. Під його редакцією вийшов збірник документів «Черниговщина в період Великої Отечественної війни. 1941-1945 гг.». - К., 1978. Це книга про наш край і наших земляків в роки Другої світової війни, в якій поряд з наказами командування фронтів, бойовими оперативними зведеннями, матеріалами про боротьбу трудящих у фашистському тилу є звіти про діяльність чернігівських партизанських з'єднань та окремих загонів.

У книзі «Сила братства». - К., 1980, яку він редагував, всебічно розкривається дружба і співробітництво трудящих Чернігівської, Брянської і Гомельської областей за період з 1946 по 1977 рр. Відзначаючи внесок трудящих Чернігівщини в соціально-економічне і культурне будівництво, читач може звернутися до таких ювілейних збірників документів, як «Чернігову - 1300 років». - К., 1990; а також «Из истории Новгорода-Северского. К 1000-летию города». - Чернигов, 1989. Це одні з перших документальних публікацій під редакцією В.М.Половця про багатовікову історію обох міст.

Він голова редколегії тому «Истории городов и сёл Украинской ССР. Черниговская область». - К., 1983; член редколегії енциклопедичного довідника «Чернігівщина». - К., 1990. Під його редакцією та упорядкуванням вийшли друком також 8 випусків «Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції. Матеріали науково-методичного семінару кафедри українознавства і політології». - Чернігів (1999-2006 рр.). Це доповіді викладачів університету, розглянуті під час роботи постійно діючого семінару, підготовлені на основі вивчення джерел, переважна більшість яких уперше запроваджується до наукового обігу, де автори висвітлюють проблеми освіти. Доповіді сприяють подальшому вдосконаленню форм і змісту роботи кафедри як базової соціогуманітарної структури університету, підготовці навчальних програм, методичних порад і планів семінарських занять та здійсненню продуманої кадрової політики.

Володимир Михайлович користується повагою колег, студентів, громадськості міста та області, його знають у наукових колах країни.

За свою діяльність відзначений державними нагородами: орденами «Дружби народів» (1986) і «Знак пошани» (1976) та 8 медалями.

Досвідчений педагог і науковець, В.М.Половець зустрічає своє 70-річчя в розквіті творчих сил, сповнений нових задумів і насаги. Редакційна рада і редакційна колегія «Сіверянського літопису» зичать йому міцного здоров'я, щастя, нових звершень і вдумливих студентів та аспірантів.

Анна Морозова

ДО 100-РІЧЧЯ С.П. КОРОЛЬОВА

12 січня 2007 р. минуло 100 років з дня народження засновника практичної космонавтики, видатного конструктора ХХ століття, академіка Сергія Павловича Корольова. Ім'я цього видатного творця перших у світі космічних кораблів, як відомо, тісно пов'язане з Ніжином. Батько Сергія Павловича - Павло Якович Корольов - після Могильовської духовної семінарії вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту, який успішно закінчив у 1905 році. Тут він познайомився з молододо гімназисткою Марією Миколаївною Москаленко, з якою й одружився. Здобувши освіту, П.Я. Корольов працював учителем у чоловічій гімназії Житомира, де 30 грудня 1906 р. (за старим стилем) у подружжя народився син - Сергій. Через рік батько перевівся до Києва й почав працювати у гімназії, а хлопчика через сімейні сварки відвозять у Ніжин до дідуся з бабусею. Саме завдяки їхнім зусиллям Сергійко оволодів азами грамоти, а пізніше хлопчик займався з вчителькою, яка наймала кімнату в будинку дідуся.

Відтоді, коли маленький Сергійко Корольов жив на вулиці Кушакевича у Ніжині, минуло багато років. Та чи не з дитинства він виніс на все життя любов до неба, коли захоплено спостерігав «круговий політ над публікою», що здійснив 1911 року на Ярмарковій площі відомий на той час пілот С.І. Уточкін. Хто міг тоді знати, що перше враження від ширяючого у вечірньому небі літака виявиться таким яскравим й таким манливим, що Сергій вже ніколи йому не зрадить й пронесе через усе життя: від Ніжина - до Байконура!

Шість років Сергійко Корольов провів з дідусем та бабусею по материнській лінії, які, безумовно, вплинули на його становлення. Звідки ж вони походили? Микола Якович Москаленко, купець II гільдії, походив з міщанської родини, відомості про яку виявлені з середини XVIII ст. Родина була досить заможною, а сам Микола Якович - поважною людиною у Ніжині. Його дружиною стала дочка козака Матвія Івановича Фурси - Марія, яка була набагато молодша за чоловіка, але це не завадило створити міцну та дружну родину. Але якщо родина Москаленків здавна мешкала у Ніжині, то Матвій Іванович був першим представником свого роду, що покинув рідне містечко Монастирище на Ніжинщині. Представники цього козацького роду неодноразово відзначалися під час участі у бойових діях, що дало можливість отримати військові чини та навіть претендувати на дворянство. Щоправда, рід не був затверджений у дворянстві Герольдією, але, наприклад, брати Марії Матвіївни були почесними громадянами міста.

Про С.П. Корольова написано багато книжок, розвідок, статей - як художніх, так і науково-популярних, неодноразово видавалися спогади його самого та матері, нещодавно побачила світ книга доньки - Наталії Сергіївни Корольової, присвячена Сергію Павловичу. Сподіваємось, що пропонувана розвідка допоможе у реконструкції соціального та етнокультурного оточення, в яких проходило формування особистості С.П. Корольова.

У розвідці представлені родовідні розписи родин Москаленків та Фурсів, в яких:

римські цифри - номер коліна;

арабські цифри - порядковий номер представників роду чоловічої статі;

«<» - знак представників роду жіночої статі;

арабські цифри у дужках - порядковий номер батька за таблицею.

При встановленні дат народження або смерті за сповідними книгами або за записами про смерть та шлюб використовуються поняття «близько» («бл.»), «до», «після». Імена передані близько до тексту, а по батькові, що утворені від них, - відповідно до сучасних норм (наприклад: «Іоанн», але «Іванович»). Дати до 1918 р. вказані за старим стилем.

Таблиця I¹.

Москаленко

I

1. Гнат.

II

2 (1). Григорій Гнатович (народ. бл. 1763 р. - пом. 22 квітня 1842 р.), кравець.

Дружина: з 27 липня 1791 р. - Софія Василівна Махнуненко (народ. бл. 1772 р. - пом. 20 грудня 1840 р.).

3 (1). Яків Гнатович.

Дружина: Пелагія Олександрівна.

III

4 (2). Павло Григорович (народ. 2 червня 1811 р.).

5 (2). Федір Григорович.

Дружина: Ганна Стефанівна.

- (2). Єфросинія Григорівна (народ. бл. 1808 р. - пом. 9 листопада 1840 р.).

6 (3). Петро Якович (народ. бл. 1839 р. - пом. 18 травня 1840 р.).

7 (3). Микола Якович (народ. 2 грудня 1842 р. - пом. 16 липня 1920 р., м. Київ).

Дружина: з 7 липня 1885 р. - Марія Матвіївна Фурса (народ. 14 серпня 1863 р. - пом. 8 травня 1940 р., м. Київ).

З 1890-х рр. Микола Якович перейшов з міщанської до купецької громади м. Ніжина.

8 (3). Василь Якович (народ. бл. 1846 р.). Дружина: 1. - Ганна Андріївна; 2. - з 6 листопада 1894 р. - Дар'я Макарівна Корсакова (народ. бл. 1865 р.).

9 (3). Марк Якович (народ. бл. 1848 р.).

Дружина: з 27 січня 1884 р. - Ганна Гнатівна Козлова (народ. бл. 1861 р.).

IV

- (5). Марія Федорівна (народ. 10 серпня 1837 р.).

10 (7). Георгій Миколайович (народ. 21 квітня 1886 р.).

11 (7). Василь Миколайович (народ. 31 березня 1890 р.).

- (7). Марія Миколаївна (народ. 28 лютого 1888 р.). Чоловік: з 15 серпня 1905 р., Миколаївська церква м. Ніжин - Корольов Павло Якович, вчитель Єкатеринодарської

гімназії. Ухвалою Київського спархїального начальства від 27 листопада - 7 грудня 1914 р., що затверджена Священним Синодом 13 липня 1915 р., шлюб розірваний з правом кожному з подружжя укласти новий шлюб.

- (7). Ганна Миколаївна (народ. 8 вересня 1891 р.).
- 12 (8). Михайло Васильович (народ. 7 листопада 1875 р.).
- 13 (8). Андрій Васильович (народ. 4 липня 1887 р.).
- 14 (8). Іоанн Васильович (народ. 23 вересня 1895 р.).
- (8). Олександра Василівна (народ. 13 травня - пом. 16 грудня 1885 р.).
- (8). Наталія Василівна (народ. 17 серпня 1897 р.).
- 15 (9). Іоанн Маркович (народ. 1 листопада 1886 р.).
- 16 (9). Василь Маркович (народ. 6 березня 1894 р.).
- (9). Мотрона Марківна (народ. 22 березня 1885 р.).
- (9). Катерина Марківна (народ. 1 листопада 1888 р.).

Таблиця II².

Фурса

I

1. **Симон Фурсан Подчаший-Парновський**, «з польської шляхти».

II

2 (1). **Архип Фурса-Карсницький**.

Переселився у Малоросію після поділу Польщі.

III

3 (2). **Опанас Архиповч Фурса**, сотенний отаман.

IV

4 (3). **Симон (Семен) Опанасович** (народ. бл. 1725 р.), квартирмейстер.

Дружина: Марія Максимівна.

5 (3). Іоанн Опанасович (народ. бл. 1734 р.).

Дружина: Дар'я Антонівна (народ. бл. 1741 р.).

6 (3). Павло Опанасович (пом. до 1792 р.).

Дружина: 1. - Агафія Петрівна; 2. - Устина Солomonівна (народ. бл. 1722 р.).

7 (3). Прокопій Опанасович.

V

8 (4). Яків Семенович (народ. бл. 1752 р.), військовий товариш. Був одружений та мав дітей, відомості про яких в документах архіву не виявлені. У 1785 р. обкладався сорокоалтинним окладом як різночинець; у 1791 та 1805 рр. значиться у списках дворян Ніжинського повіту. У 1786 та 1793 рр. дворянська комісія Новгород-Сіверського намісництва ухвалила внести Я.С. Фурсу до II частини родовідної книги. 1840 р. подав прохання до Чернігівського дворянського депутатського зібрання про внесення до родовідної книги Чернігівської губернії, й справа була направлена до Тимчасового присутствія Герольдії.

9 (4). Іоанн Семенович (народ. бл. 1757 р. - пом. до 1816 р.). Дружина: Юхимія Пилипівна (народ. бл. 1758 р.).

10 (4). **Прокоп Семенович** (народ. бл. 1761 / 1764 р. - пом. 1824 р.). Дружина: ? (пом. до 1816 р.).

11 (4). Тихоній Семенович (народ. бл. 17633 / 1768 р.). Дружина: Параскевія Петрівна (народ. бл. 1774 / 1782 р.).

12 (4). Євстафій (Остап) Семенович (народ. бл. 1765 / 1768 р. - пом. 1831 р.). Дружина: Мотрона.

13 (5). Павло Іванович (народ. бл. 1758 р.). Дружина: Ксенія Лук'янівна (народ. бл. 1761 р.).

14 (5). Олександр Іванович (народ. бл. 1767 р.).

15 (6). Пилип Павлович (народ. бл. 1754 р.). Дружина: Дар'я (народ. бл. 1762 р.).

- (6). Ганна Павлівна (народ. бл. 1775 р.).

- (6). Катерина Павлівна (народ. бл. 1777 р.).

16 (7). Іван Прокопійович (народ. бл. 1761 р.). Дружина: Мотрона Трохимівна (народ. бл. 1765 / 1768 р.).

17 (7). Стефан Прокопійович (народ. бл. 1763 р. - пом. 1825 р.).

18(7). Федір Прокопійович (народ. бл. 1764р.). Дружина: Меланія Григорівна (народ. бл. 1782р.).

19 (7). Корній Прокопійович (пом. до 1824 р.).
Дружина: Агапія Федорівна (народ. бл. 1761 р.).

VI

20 (9). Пилип Іванович (народ. бл. 1812 р.).

21 (9). Іван Іванович (народ. бл. 1814 р.).

- (9). Марія Іванівна (народ. бл. 1797 р.).

- (9). Агапія Іванівна (народ. бл. 1798 р.).

- (9). Марина Іванівна (народ. бл. 1800 р.).

22 (10). Іван Прокопович (народ. бл. 1795 / 1798 р.).

Дружина: Марія Михайлівна (народ. бл. 1799 р.).

23 (10). Омелян Прокопович (народ. бл. 1796 / 1802 р.). З 1825 р. мешкав у м. Ічня Борзнянського повіту Чернігівської губернії.

24 (10). Тимофій Прокопович (народ. бл. 1802 / 1806 р.). 1820 р. відданий у рекрути.

- (11). Агрипина Тихонівна (народ. бл. 1799 р.). Чоловік: Кузьма Кирилович Майдан.

25 (12). Олександр Євстафійович (народ. бл. 1794 р.).

Дружина: 1. - Феодосія Павлівна (народ. бл. 1797 р.);

2. - Єфросинія (народ. бл. 1797 р.).

(Можливо, Феодосія та Єфросинія - одна й та сама особа й помилка припущена при складанні сповідної книги - А.М.).

26 (12). Стефан Євстафійович (народ. бл. 1799 р. - пом. 1834 р.). Дружина: Меланія Трохимівна (народ. бл. 1798 / 1805 р.).

27 (12). Іоанн Євстафійович (народ. бл. 1798 р. - пом. 1822 р.). Дружина: Єфросинія Антонівна (народ. бл. 1799 р.).

28 (12). Петро Євстафійович (народ. 26 грудня 1802 р.).

- (12). Анастасія Євстафіївна (народ. 26 грудня 1802 р.).

29 (13). Гаврило Павлович (народ. бл. 1786 р.).

- (15). Ганна Пилипівна (народ. бл. 1785 р.).

- (15). Катерина Пилипівна (народ. бл. 1787 р.).

30 (16). Данило Іванович (народ. бл. 1786 р.). Дружина: Агрипина Павлівна (народ. бл. 1790 р.).

31 (16). Петро Іванович (народ. бл. 1795 р. - пом. 18 вересня 1842 р.).

Дружина: 1. - Марія Іванівна (народ. бл. 1798 р.);

2. - Параскевія Іванівна (народ. бл. 1809 р.).

- (16). Уляна Іванівна (народ. бл. 1805 р.).

- (16). Мотрона Іванівна (народ. бл. 1808 / 1811 р.).

32 (17). Яків Стефанович (народ. бл. 1798 р.).

Дружина: 1. - Устина (народ. бл. 1800 р.);

2. - Ірина (народ. бл. 1800 р.).

33 (17). Федір Стефанович. Дружина: 1. - Олена Василівна (народ. бл. 1805 р.);

2. - Марія Григорівна (народ. бл. 1803 р.).

- (17). Тетяна Стефанівна (народ. бл. 1807 р.).

34 (18). Яків Федорович (народ. бл. 1805 р.). Дружина: Марія Стефанівна.

35 (18). Григорій Федорович (народ. бл. 1806 р.).

36 (18). Роман Федорович (народ. бл. 1816 / 1820 р.).

37 (18). Іоанн Федорович (народ. бл. 1823 р.).

- (18). Єфросинія Федорівна (народ. бл. 1810 р.).

- (18). Маріанна Федорівна (народ. бл. 1814 р.). Чоловік: з 27 січня 1837 р. - козак с. Шиловичі Іван Сергійович Мазун.

- (18). Євдокія Федорівна (народ. бл. 1821 р.).

38 (19). Ничипор Корнійович (народ. бл. 1786 р.).

Дружина: Уляна Калиниківна (народ. бл. 1786 р.).

39 (19). Тимофій Корнійович (народ. бл. 1788 р. - пом. 9 січня 1791 р.).

40 (19). Петро Корнійович (народ. 22 грудня 1791 р.).

- (19). Ганна Корнійівна (народ. бл. 1784 р. - пом. 6 січня 1791 р.).

- (19). Параскева Корнійівна (народ. бл. 1788 р. - пом. 1 жовтня 1791 р.).

VII

41 (22). Іван Іванович (народ. бл. 1817 р.).

42 (22). Матвій Іванович (народ. бл. 1820 р.).

Дружина: 1. - ? 2. - Євдокія Тимофіївна Петренко (народ. бл. 1832 р. - пом. 22 травня 1907 р., м. Ніжин).

- 43 (22). Гордій Іванович (народ. бл. 1823 р. - пом. 10 січня 1880 р.).
Дружина: Домнікія Андріївна.
- 44 (22). Євстафій Іванович (народ. бл. 1823 р.).
- 45 (22). Яків Іванович (народ. у жовтні 1826 р.).
- 46 (22). Петро Іванович (народ. бл. 1832 р.).
Дружина: Домнікія Максимівна.
- (22). Мар'я Іванівна (народ. бл. 1829 р.).
- 47 (25). Герасим Олександрович (народ. бл. 1825 р.).
- (25). Тетяна Олександрівна (народ. бл. 1819 / 1822 р.). Чоловік: з 8 листопада 1842 р.
- Максим Єпифанович Омельченко (народ. бл. 1821 р.).
- (25). Євдокія Олександрівна (народ. бл. 1822 р.).
- (25). Секлета Олександрівна (народ. 5 січня 1830 р.).
- (25). Марфа Олександрівна (народ. бл. 1832 р.).
- (25). Ксенія Олександрівна (народ. 14 січня 1837 р.).
- 48 (26). Микола Стефанович (народ. бл. 1820 р.).
Дружина: Килина Яківна.
- (26). Євдокія Стефанівна (народ. бл. 1823 р.).
- 49 (30). Іван Данилович (народ. бл. 183 р.).
- 50 (30). Йосип Данилович (народ. бл. 1815 / 1818 р.).
- 51 (30). Семен Данилович (народ. бл. 1819 р.).
Дружина: Марія Григорівна.
- 52 (30). Гнат Данилович (народ. бл. 1821 р.).
- 53 (30). Костянтин Данилович (народ. бл. 1831 р.).
- 54 (30). Лука Данилович (народ. бл. 1835 р.).
- (30). Гликерія Данилівна (народ. бл. 1828 р.).
- 55 (31). Гнат Петрович (народ. бл. 1832 р.).
- 56 (31). Іван Петрович (народ. бл. 1835 р.).
- 57 (32). Яків Якович (народ. бл. 1819 р.).
- 58 (32). Гаврило Якович (народ. бл. 1823 р.).
- (32). Наталія Яківна (народ. бл. 1817 р.).
- (32). Ганна Яківна (народ. бл. 1818 р.).
- (32). Марфа Яківна (народ. 2 липня 1837 р.).
- 59 (33). Пилип Федорович (народ. 14 січня - пом. 17 січня 1835 р.).
- (33). Агрипина Федорівна (народ. 24 червня 1830 р.).
- (33). Марина Федорівна (народ. бл. 1832 р.).
- 60 (34). Олексій Якович (народ. 12 лютого 1837 р.).
- 61 (38). Андроник Ничипорович (народ. бл. 1826 р.).

VIII

- 62 (42). Федір Матвійович, від 1 шлюбу.
- 63 (42). Василь Матвійович, від 2 шлюбу, почесний громадянин, народний вчитель.
Дружина: Анастасія Федорівна.
- 64 (42). Михайло Матвійович, від 2 шлюбу, почесний громадянин, народний вчитель.
Дружина: Ганна Георгіївна (Григорівна). Мав садибу в м. Ніжин на кордоні з урочищем земель с. Синяки Ніжинського повіту. На території садиби знаходився цегляний завод, а 1910 р. Ганна Георгіївна отримала дозвіл на будівництво на території садиби шкіряного заводу. Мешкали в будинку М.Я. Москаленка по вул. Кушакевича в м. Ніжин.
- (42). Марія Матвіївна (народ. 14 серпня 1863 р.), від 2 шлюбу. Чоловік: Москаленко Микола Якович (див. № 7 Таблиці I).
- 65 (43). Улян Гордійович (народ. 20 червня - пом. 11 липня 1875 р.).
- 66 (43). Лаврентій Гордійович. Дружина: Софія Іванівна.
- (43). Мавра Гордіївна (народ. бл. 1861 р.). Чоловік: з 12 січня 1879 р. - селянин-власник м. Монастирище Захарій Іванович Гузь (народ. бл. 1860 р.).
- (43). Ірина Гордіївна (народ. бл. 1864 р.). Чоловік: з 9 січня 1883 р. - Юхим Іванович Стефановський (народ. бл. 1861 р.).
- (43). Марія Гордіївна (народ. бл. 1869 р.). Чоловік: з 3 листопада 1891 р. - Кирило Ілліч Журавель (народ. бл. 1863 р.).
- 67 (46). Андрій Петрович (народ. бл. 1867 р.). Дружина: з 22 травня 1888 р. - Мотрона Юхимівна Забарна (народ. бл. 1866 р.).
- 68 (46). Іоанн Петрович (народ. бл. 1869 р.). Дружина: з 29 квітня 1890 р. - Ірина Микитівна Стефановська (народ. бл. 1870 р.).

- 69 (46). Гаврило Петрович (народ. 13 липня 1875 р.).
70 (48). Сидір Миколайович (народ. 10 травня 1842 р.).
71 (51). Трохим Семенович (народ. 18 вересня 1842 р.).

IX

- 72 (63). Василь Васильович (народ. бл. 1901 р. - пом. 6 грудня 1909 р.).
- (63). Лідія Василівна (народ. 21 лютого 1897 р.).
- (63). Євдокія Василівна (народ. 4 серпня 1898 р.).
- (63). Галина Василівна (народ. 31 березня - пом. 19 червня 1908 р.).
73 (66). Стефан Лаврентійович (народ. 27 березня 1890 р.).
- (66). Марія Лаврентіївна (народ. 30 березня 1889 р.).
- (66). Килина Лаврентіївна (народ. 17 червня 1893 р.).
- (66). Параскева Лаврентіївна (народ. 27 жовтня 1895 р.).
74 (67). Микола Андрійович (народ. 30 листопада 1890 р.).
75 (67). Ілля Андрійович (народ. 20 липня 1892 р.).
- (67). Мавра Андріївна (народ. 29 квітня - пом. 5 липня 1889 р.).
- (67). Марія Андріївна (народ. 25 грудня 1894 р.).
- (67). Дарія Андріївна (народ. 14 березня 1896 р.).
- (67). Іустинія Андріївна (народ. 28 вересня 1898 р.).
- (68). Пелагія Іванівна (народ. 5 жовтня - пом. 16 жовтня 1892 р.).
- (68). Марія Іванівна (народ. 14 листопада 1893 р.).

Джерела та література:

1 Таблиця складена за: Королева Н. Глибокі корні // Греки в Ніжині. Збірник документів та матеріалів / Редактор і упорядник прот. О. Морозов. - Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2003. - (Серія «Ніжинська старовина»). - Вип. III. - С. 98 - 106; Державний архів Чернігівської області (далі - Держархів Чернігівської області). - ф. 679 (Чернігівська духовна консисторія). - Оп.1. - Спр. 141. - Арк. 15; Спр. 148. - Арк. 421; Спр. 152. - Арк. 367; Спр. 174. - Арк. 538, 556 зв.; Оп. 4. - Спр. 1596. - Арк. 51 зв., 62 зв., 66 зв.; Оп. 10. - Спр. 150. - Арк. 87 зв.; Спр. 210. - Арк. 353 зв.; Спр. 437. - Арк. 4 зв., 6 зв., 26 зв.; Спр. 441. - Арк. 237 зв.; Спр. 444. - Арк. 312 зв.; Спр. 445. - Арк. 130 зв.; Спр. 451. - Арк. 116 зв.; Спр. 457. - Арк. 170 зв., 402 зв.; Спр. 467. - Арк. 600 зв.; Спр. 765. - Арк. 36 зв.; Спр. 784. - Арк. 18 зв.; Спр. 785. - Арк. 134 зв.; Спр. 791. - Арк. 61 зв.; Спр. 808. - Арк. 121 зв.; Спр. 859. - Арк. 188 зв. - 189.

2 Таблиця складена за: Королева Н. Глибокі корні... - С. 98 - 106; Держархів Чернігівської області). - Ф. 86 (Предводитель дворянства Новгород-Сіверського намісництва). - Оп. 1. - Спр. 20. - Арк. 37 - 37 зв., 44; Спр. 28. - Арк. 232; Ф. 127 (Чернігівське губернське правління). - Оп. 41 б. - Спр. 165; Оп. 44 в. - Спр. 295; Ф. 132 (Чернігівська казенна палата). - Оп. 1. - Спр. 844. - Арк. 837 зв. - 840, 849 зв. - 851; Ф. 133 (Чернігівське дворянське депутатське зібрання). - Оп. 1. - Спр. 18. - Арк. 46; Спр. 23. - Арк. 161 зв. - 162; Спр. 48. - Арк. 397 зв.; Спр. 288. - Арк. 35 - 36 зв.; Ф. 145 (Чернігівське губернське у міських та земських справах присутствіє). - Оп. 1. - Спр. 752. - Арк. 73 зв. - 74; Ф. 679 (Чернігівська духовна консисторія). - Оп.1. - Спр. 140. - Арк. 507, 533; Спр. 141. - Арк. 572 зв., 577, 580 зв.; Спр. 143. - Арк. 119 зв.; Спр. 155. - Арк. 143, 147 зв.; Спр. 162. - Арк. 416 зв, 417, 420, 427; Спр. 173. - Арк. 510 зв., 515 зв., 554 зв., 584 зв.; Спр. 513. - Арк. 6; Оп. 2. - Спр. 5106. - Арк. 6; Спр. 5107. - Арк. 4 зв.; Спр. 5113. - Арк. 5 - 5 зв.; Оп. 4. - Спр. 1243. - Арк. 5, 50, 66; Оп. 10. - Спр. 153. - Арк. 185 зв., 187 зв., 227 зв.; Спр. 173. - Арк. 34 зв.; Спр. 180. - Арк. 324 зв.; Спр. 200. - Арк. 14 зв., 28 зв., 167 зв.; Спр. 461. - Арк. 414 зв.; Спр. 465. - Арк. 371 зв., 373 зв., 411 зв.; Спр. 469. - Арк. 585 зв., 606 зв., 612 зв.; Спр. 777. - Арк. 437 зв., 446 зв., 474 зв.; Спр. 787. - Арк. 34 зв.; Спр. 794. - Арк. 184 зв.; Спр. 805. - Арк. 76 зв.; Спр. 808. - Арк. 153 зв.; Спр. 814. - Арк. 401 зв.; Спр. 815. - Арк. 29 зв.4 спр. 1323. - Арк. 350 зв.; Спр. 1354. - Арк. 352 зв.; Спр. 1382. - Арк. 28 зв.

Ганна Кулікова

НАУКОВА СПАДЩИНА М. М. ЛУНІНА

(До 200-річчя від дня народження вченого)

Професор Харківського університету Михайло Михайлович Лунін (1807-1844) належить до числа тих небагатьох учених, які в першій половині XIX ст. починали дослідження й викладання всесвітньої історії в університетах Російської імперії. Вивчення його життя й науково-педагогічної діяльності має важливе значення як для всебічного висвітлення історії Харківського університету, що в 2005 р. відзначив свій 200-літній ювілей, так і для характеристики вітчизняної історіографії всесвітньої історії.